

دروازه متبرک

دیروز: قرآن هفده منی

شیراز شش دروازه داشت: دروازه اصفهان، قصابخانه، کازرون، سعدی، شاه داعی الی الله، و قرآن. این دروازه‌ها متعلق به دوره‌ای هستند که شهر درون حصارش گسترش می‌یافت. بعد که دروازه خراب شد تا شهر بیشتر گسترش یابد، دروازه قرآن هم ویران شد.

دروازه‌ای که به دستور **عبدالدوله دیلمی** ساخته شد، به این دلیل دروازه قرآن نامیده شد که قرآنی بالایش گذاشته بودند تا هم مسافران شهر را در پناه خود بگیرد و هم اهالی شیراز را در سفرشان تبرک کند. این دروازه سال‌ها باقی ماند تا اینکه زندیه بر سرکار آمد و شیراز را پایتخت ایران کرد. کریمخان دستور داد دروازه را بازسازی کنند و این بار بر بالایش اتاقکی مخصوص برای قرارگرفتن قرآن ساختند. دو جلد قرآنی که بر بالای آن گذاشتند، از مهم‌ترین نسخه‌های خطی موجود در ایران هستند؛ قرآن‌های بزرگی به خط **سلطان ابراهیم بن شاهرخ تیموری** که به دلیل وزن زیادشان به هفده منی معروف شدند.

در سال ۱۳۱۵، به دستور شهردار شیراز، دروازه با دینامیت به طور کامل تخریب شد. ۱۳ سال بعد یکی از تاجران شیراز، معروف به «اعتمادالتجار» هزینه ساخت دروازه را داد که با فاصله کمی از محل قبلی ساخته شد.

امروز: نماد شیراز

دروازه‌ای که امروز به نام «دروازه قرآن» می‌شناسیم، همان بنایی است که حدود ۶۰ سال قبل ساخته شد و در شمال شرقی شهر و در تنگه الله اکبر، میان «کوه چهل‌مقام» و «کوه باباکوهی» قرار دارد. در این بنا دیگر از نسخه خطی قرآن که سال‌های زیادی بالای آن قرار داشت، خبری نیست. این قرآن‌ها یک سال پس از تخریب دروازه، در سال ۱۳۱۶ به موزه پارس در «باغ نظر» شیراز منتقل شدند. در بنای جدید، به جای قرآن‌های خطی منسوب به ابراهیم سلطان، نوه شاهرخ تیموری، آیاتی از قرآن به خط ثلث و نسخ دور تا دور دروازه نوشته شده است. آیه‌هایی از قرآن نیز بر پیشانی بنا رو به چهار جهت جغرافیای نوشته شده‌اند. در چهار جهت پیشانی بنا هم چهار آیه نقش بسته است: آیه ۹ «سوره اسرا» در شمال آن، آیه ۸۸ «سوره اسرا» در بخش جنوبی آن، ادامه این آیه در گوشه غربی‌اش و آیه ۹ «سوره حجر» در گوشه شرقی‌اش.

مقدمه

دیگر آن قرآن هفده منی روی بنا نیست، ولی هنوز «دروازه قرآن» هست. معروف‌ترین دروازه قدیمی ایران که در یکی از تاریخی‌ترین شهرهای کشور قرار گرفته است. اگر چه از گذشته تاریخی‌اش اثری به‌جا نمانده و در گذر تاریخ آسیب دیده است، اما هنوز هم به عنوان نماد شهر شناخته می‌شود که یادآور شیراز محصور در حصار است. شهری که در دوران زندیه پایتخت ایران بود و به شهری زیبا و دیدنی و یکی از زیباترین شهرهای ایران تبدیل شد. شهری با دروازه‌ای در ورودی شمال خود که ساخت بنای اولیه آن به دوره آل‌بویه برمی‌گردد. دروازه‌ای که روزگاری فقط یکی از شش دروازه شهر بود و حالا تک و تنها به نماد شیراز تبدیل شده است.

